Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

VERTROUWELIJK

BRIEF ONDERTEKENEN

Aan Staatsecretaris SZW
Van [redacted]

Datum
3 december 2021

Onze referentie
2021-0000200627

Opgesteld door
[redacted]

nota

Eenmalige energietoeslag lage inkomens

Uiterlijk bij
3 december 2021

Bijlage(n)
2

Aanleiding

Door middel van bijgaande conceptbrief informeert u de Tweede Kamer over het resultaat van uw zoektocht naar de vormgeving van een financiële tegemoetkoming aan huishoudens met een laag inkomen in verband met de stijging van de energieprijzen. U bespreekt de brief (waarschijnlijk) dinsdag ook nog even met het bestuur van VNG en Divosa.

Geadviseerd besluit

- Gaat u akkoord met aanbieding van bijgaande conceptbrief aan de MR van 10 december a.s.? Indien akkoord, verzoek ik u het bijgaande aanbiedingsformulier voor de MR te ondertekenen.
- In verband met tijdige aanbieding van de MR-stukken aan AZ, verzoek ik u uiterlijk dinsdag 7 december a.s. te ondertekenen.

Kernpunten

Voorafgaand proces

- Op 1 december jl. is met ambtelijk VNG een notitie besproken met twee overgebleven varianten van een energietoeslag voor lage inkomens. Beide varianten vergen een wijziging van de Participatiewet.
    1. Een verplichte eenmalige energietoeslag met wettelijk voorgeschreven doelgroep bestaande uit alle bijstandsgerechtigden (eventueel aangevuld met lokale doelgroep van gemeentelijk minimabeleid) en voorgeschreven bedragen.
    2. Een eenmalige energietoeslag in de vorm van categoriale bijzondere bijstand, met gemeentelijke beleidsvrijheid ten aanzien van al dan niet uitvoering, de doelgroep en bedragen.
- Ambtelijk VNG heeft een duidelijke voorkeur voor de tweede variant. De VNG stelt hierbij als voorwaarde dat ambtshalve verstrekking mogelijk wordt gemaakt en er overeenstemming is over de financiële bijdrage vanuit het Rijk. Tevens wordt aan het rijk gevraagd om richtlijnen zodat uitvoering zoveel mogelijk uniform zal zijn.
- De tweede variant is gekozen en wordt verder in de brief toegelicht.

Korte samenvatting van conceptbrief

- Individueel maatwerk via de bijzondere bijstand voor alle huishoudens met een financieel probleem als gevolg van een gestegen energierekening is niet

uitvoerbaar, vanwege het arbeidsintensieve karakter van met name de inkomensbeoordeling. Voor gemeenten is alleen een meer generieke oplossing uitvoerbaar, waarbij het uitgangspunt wordt losgelaten dat er een relatie moet liggen tussen de financiële tegemoetkoming en een sterk gestegen energierekening. Hierdoor wordt de oplossing minder gericht.

- In samenspraak met de VNG is gekozen voor een generieke oplossing via de categoriale bijzondere bijstand. Via een wetswijziging wordt het mogelijk dat gemeenten eenmalig een energietoeslag kunnen toekennen aan huishoudens met een laag inkomen, waarbij deze ook ambtshalve door de gemeente kan worden toegekend. De keuze voor het instrument van de categoriale bijzondere bijstand betekent ook dat gemeenten bij de uitvoering van een eenmalige energietoeslag beleidsvrijheid hebben. Er kunnen verschillen tussen gemeenten ontstaan. Wel kan SZW samen met de VNG een uniforme uitvoering bevorderen door het opstellen van (niet-bindende) richtlijnen.
- De voorgestelde oplossing vergt wetswijziging. De totstandkomingsprocedure zal met spoed moeten worden doorlopen, waarbij medewerking van de betrokken partijen wordt verlangd. U zegt in de brief toe het wetsvoorstel in het begin van het tweede kwartaal van 2022 aan de TK aan te willen bieden.
- Gelijktijdig zullen we gemeenten helpen met het inrichten van de uitvoeringsprocessen en richtlijnen.
- Gemeenten ontvangen € 200 miljoen voor de energietoeslag en het hogere beroep op de bijzondere bijstand. Dit zal via de algemene uitkering van het gemeentefonds worden verstrekt.

Afstemming van conceptbrief met VNG-bestuur

- De VNG dient op bestuurlijk niveau akkoord te gaan met de inhoud van de conceptbrief, alvorens die kan worden aangeboden aan de MR. Een overleg zal waarschijnlijk dinsdag 7 december plaatsvinden.
- VNG vraagt om een landelijke richtlijn voor de vergoeding, de bovengrens van het inkomen en de ambtshalve toekenning. U kunt toezeggen dat dit in de uitwerking mogelijk is.
- VNG zal zekerheid vragen over voldoende middelen en mogelijk vragen om bijstelling van de 200 mln. als die te weinig blijkt. Er is geen ruimte om meer middelen beschikbaar te stellen. Omgekeerd wordt het budget ook niet teruggehaald (‘afgeroomd’) als gemeenten minder dan 200 mln. uitgeven.
- U kunt niet meegaan in een toezegging om meer geld toe te kennen op het moment dat gemeenten dat nodig achten. Omdat gemeenten zelf over de uitvoering gaan, past daar ook een vast budget bij. Ook verhoudt nacalculatie zich slecht tot beleidsvrijheid en financiering via het Gemeentefonds. Gemeenten leggen geen verantwoording af aan het Rijk over de uitgaven die zij doen met Gemeentefonds-gelden.
- Uitgaande van het beschikbare bedrag van 200 miljoen euro, inclusief uitvoeringskosten kunnen op basis van een grove berekening van Divosa tussen de 600.000 en 700.000 huishoudens een vergoeding krijgen van €200. Daarmee kan tussen de 60% en 70% van de huishouden met een inkomen tot 120% van het sociaal minimum worden bereikt. In deze berekening wordt, ondanks de eenvoud van een generieke regeling, ruim 30% van het budget aan uitvoeringskosten besteed. TNO schat de risicogroep (laag inkomen en een stijgende energierekening) op 550.000 huishoudens.
- Vanuit het BWO van 30 november jl. heeft u mandaat gekregen om na akkoord met de VNG en bespreking in de MR de Kamer te informeren.

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Informatie
1	Conceptbrief aan TK Eenmalige energietoeslag lage inkomen	Ter aanbieding aan MR van 10 december a.s.
2	Ministerraadformulier	Ter ondertekening.

Datum
3 december 2021

Onze referentie
2021-0000200627

Uiterlijk bij
3 december 2021

Bijlage(n)
2

Aan
Staatsecretaris SZW

Van